

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

27^E JAARGANG

WOENSDAG 8 APRIL 1942

No. 1368

N.V.
Stoomvaart-Mij. „Nederland”
Amsterdam

N.V.
Rotterdamsche Lloyd
Rotterdam

Zooeven verschenen:

DE BELEGGINGEN DER BIJZONDERE SPAARBANKEN IN NEDERLAND

door

Dr. J. R. A. BUNING32ste Publicatie van het Neder-
landsch Economisch Instituut.**PRIJS f 3.65***(Prijs voor donateurs en leden
van het N. E. I. f 2.75)

Verkrijgbaar in den Boekhandel.

Uitgave: De Erven

F. BOHN N.V., HAARLEM

**ROTTERDAMSCH
BANKVEREENIGING**
ROTTERDAM-AMSTERDAM-S GRAVENHAGE

KAPITAAL EN RESERVE
f 62.000.000

SAFE LOKETTEN
TER BERGING VAN WAARDEN

150 KANTOREN IN NEDERLAND

Openbare werken en
Conjunctuurbeweging

door **Dr. Ir. A. Baars****PRIJS f 2.10***Prijs voor donateurs en leden
van het N. E. I. f 1.50.

In den boekhandel verkrijgbaar
**UITGAVE: DE ERVEN
F. BOHN N.V., HAARLEM**

Wat is de

HOLLERITH Boekhoud- en Statistiek-DIENST

Deze dienst vormt een afdeling van ons bedrijf, die over een uitgebreide, moderne WATSON Machine Installatie (HOLLERITH Systeem) beschikt, alsmede over een staf van deskundig bedienend personeel, om **alle administratieve werkzaamheden en statistieken**, tegen een redelijk tarief, feilloos en snel volgens het HOLLERITH Systeem uit te voeren.

Vraagt nadere inlichtingen aan de:

WATSON BEDRIJFSMACHINE MAATSCHAPPIJ N.V.
HOOFDVERTEGENWOORDIGING VOOR NEDERLAND DER
INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION te
NEW-YORK.

Frederiksplein 34, Amsterdam C — Telef. 33656-31856

R. Mees & Zoonen

A.o. 1730

BANKIERS EN ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM
AMSTERDAM (Ass.)
's-GRAVENHAGE
DELFT — SCHIEDAM
VLAARDINGEN

BEHANDELING VAN ALLE
BANKZAKEN

BEZORGING VAN ALLE
ASSURANTIËN

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

69 KANTOREN IN NEDERLAND

EFFECTEN

AAN- EN-VERKOOP — ADMINISTRATIE

CREDIETEN

AAN HANDEL EN INDUSTRIE

ABONNEERT U OP

DE ECONOMIST

ORGAAN VAN HET NED. ECONOMISCH INSTITUUT

Onder redactie van:

Th. Ligthart, Ch. Raaijmakers,
C. A. Verrijn Stuart, G. M. Verrijn Stuart,
F. de Vries.

De Economist verschijnt den 15den van elke maand. De prijs voor den jaargang bedraagt f 12.60* voor 't binnenl., franco p. d. f 13.40*; voor studenten f 10.50*, franco p. p. f 11.30*; f 13.50* voor het buitenland, bij vooruitbetaling.

Met 1942 begon de Eén-en-negen-
tigste jaargang:

*Proefnummer gratis op
aanvraag verkrijgbaar!*

Abonnementen worden ook door den boekhandel aangenomen.

UITGAAF VAN DE ERVEN F. BOHN N.V.
HAARLEM — POSTGIRO 5403

Zooeven verschenen:

Derde Gewijzigde Druk

van

Egalisatiefondsen
en Monetaire Poli-
tiek in Engeland,
Nederland en de
Vereenigde Staten

door

Prof. Dr. H. M. H. A. van der Valk

30ste Publicatie van het Neder-
landsch Economisch Instituut.

Prijs f 2.10*

(Prijs voor donateurs en leden
van het N. E. I. f 1.50)

Verkrijgbaar in den Boekhandel

Uitgave: De Erven

F. BOHN N.V., HAARLEM

Laat Uw JAARGANG

inbinden!

Stort f 0.75 op giro 5858 ten name van H. A. M. Roelants, Schiedam met vermelding: Band E.-S. B. 1941 en U ontvangt, zoodra de oplaag gereed is, franco per post Uw band toegezonden.

Bij franco opzending van Uw jaargang aan

H. A. M. ROELANTS SCHIEDAM

onder gelijktijdige storting van f 2.40 op giro 5858, ontvangt U, zoodra de banden gereed zijn, Uw Jaargang keurig gebonden franco huis terug.

(Uitvoering van den band linnen rug, verder stevig beplakt bord)

De Naamlooze Vennootschap

Maandblad voor den Ondernemingsvorm en het Bedrijfswezen in Nederland en Nederlandsch-Indië

Inhoud Maart-aflevering 1942

No. 12. Jrg. 20

Ontslag en Dienstverband

Mr. W. C. L. van der Grinten

Hervorming van het Ontslagrecht II

Mr. A. J. Haakman

Agio op de fiscale balans Mr. H. A. Zeven

Overzicht van de nieuwste sociale wetgeving I

Mr. J. J. M. van der Ven

Naheffing Rijksopcenten Winstbelasting 1940

Mr. L. E. Pieters

Abonnementsprijs f 10.50 per jaar. — Losse afleveringen f 1.—

Uitgave: H. v. d. Marck's Uitgevers Maatschappij N.V. ROERMOND

POSTREKENING 61631

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

27^E JAARGANG

WOENSDAG 8 APRIL 1942

No. 1368

HOOFDREDACTEUR:

M. F. J. Cool (Rotterdam).

PLAATSVERVANGEND HOOFDREDACTEUR:

H. W. Lambers (Zwartewaal).

Redactie en administratie: Pieter de Hoochweg 122, R'dam-W.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20.85* per jaar. Buitenland en koloniën f 23.— per jaar. Abonnementen kunnen met elk nummer ingaan en slechts worden beëindigd per ultimo van elk kalenderjaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de administratie.

Advertenties voorpagina f 0.28 per mm. Andere pagina's f 0.22 per mm. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

BERICHT.

De maatregelen ten aanzien van het papiergebruik maken het noodzakelijk, met ingang van dit nummer, de derde en vierde pagina van den omslag te benutten voor het afdrucken van een gedeelte van den tekst. M.C.

INHOUD:

Blz.

Opbouw der verticale organisatie van de voedselvoorziening door *Mej. Mr. E. W. Hoetink* 158

Het Beurtvaarttarief 1942 door *H. A. A. de Melverda* 161

Aanteekeningen.

Wijziging van de Bankwet 164

Overheidsmaatregelen op economisch gebied 165

Maandcijfers.

Gecombineerde Maandstaat van de vier Nederlandsche groote banken en het Nederlandsche bedrijf der Nederlandsche Handel-Maatschappij 166

Statistieken.

De Nederlandsche Bank—Stand van 's Rijks kas 165—166

GELD- EN KAPITAALMARKT.

In ons vorig overzicht hebben wij reeds gewezen op de onverwacht omvangrijke afgifte van schatkistpapier door den Agent, waarvoor toen geen duidelijk motief kon worden genoemd. Uit den juistverschenen weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt, dat de middelen, die aan de Schatkist waren toegevloeid uit hoofde van die afgifte van papier en die de vorige week een recordsaldo van ruim 125 miljoen gulden bij De Nederlandsche Bank hadden opgeleverd ten volle nodig zijn geweest, terwijl bovendien de Schatkist nog 235 miljoen gulden bij De Nederlandsche Bank heeft opgenomen, waarvan 15 miljoen gulden als renteloos voorschot en 220 miljoen gulden door het rechtstreeks onderbrengen van schatkistpapier. Volledigheidshalve vermelden wij nog de voornaamste andere wijzigingen in den bankstaat van deze week, te weten een vermindering van de goudvoorraad met 67,8 miljoen gulden en van het papier op het buitenland met 247,3 miljoen gulden.

De obligatiemarkt heeft gedurende de korte verslagperiode niet veel wijziging ondergaan. De daling, die inzette, toen de geruchten omtrent een nieuwe staatsleening de ronde begonnen te doen, is nog niet ten volle gecompenseerd door de sedertdien ingetreden stijging. De 3½ pCt.-obligatiën 1941 sloten de week nog beneden de 99, en de staffelleening op ongeveer 96½. Voor de 4 pCt.-leeningen bestond vrij omvangrijke vraag van de zijde van geldgevers, die, ingeval van conversie, dit object als kortlopend materiaal ambieeren.

De aandelenmarkt gaf evenmin omvangrijke fluctuaties te zien, hoewel over het algemeen de stemming vast was. Het is steeds meer opvallend, hoe „dun” de markt voor verschillende Nederlandsche industrieelen wordt. Het aantal fondsen, dat dagelijks tot notering komt, is uitermate gering. Verscheidene aandelen brengen het dagenlang niet tot koersvorming. In dat verband moet men bedenken, dat voor de aandelenmarkt meer nog dan op de obligatiemarkt materiaalschaarschte dreigt, of reeds aanwezig is. De obligatiemarkt wordt tenminste van tijd tot tijd nog gevoed — zelfs tot tijdelijke oververzadiging toe — met nieuwe uitgiffen van staatsleeningen. De aandelenemissies zijn niet veel meer dan een druppel op een gloeiende plaat, en de geschetste situatie zou tot een nog scherpere koersstijging aanleiding hebben gegeven, ware het niet, dat af en toe van speciale zijde vrij omvangrijk aanbod was losgekomen.

OPBOUW DER VERTICALE ORGANISATIE VAN DE VOEDSELVOORZIENING¹⁾.

In het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 is de in het vorig artikel omschreven verticale bedrijfsorganisatie van de voedselvoorziening als volgt uitgewerkt. Als lichamen, omvattende producenten, handelaren en be- en verwerkers, worden ingesteld *Bedrijfsorganisaties*²⁾, met zoo noodig daaronder ressorteerende *Onderbedrijfsorganisaties*, ieder voor een bepaald gebied der voedselvoorziening. Deze Bedrijfs- en Onderbedrijfsorganisaties omvatten echter niet de handelaren en be- en verwerkers direct, doch de bedrijfs-, vak- of zoo noodig ondervakgroepen van handelaren, be- en verwerkers, zooals deze door de Organisatie-Commissie zijn of zullen worden ingesteld; waarbij zoo noodig vak- en ondervakgroepen tot vakorganisaties kunnen worden samengevoegd³⁾.

De Bedrijfs- en Onderbedrijfsorganisaties zijn derhalve de nieuwe lichamen, welke bestemd zijn de regelingen op het gebied der voedselvoorziening van de Overheid over te nemen en verder uit te bouwen.

Zij zijn dus, wat handel en industrie betreft, opgebouwd uit de groepen, ingesteld door de Organisatie-Commissie, welke groepen bij hare werkzaamheden tevens ingeschakeld worden⁴⁾. Uit deze constructie volgt, dat de bedrijfs-, vak- en ondervakgroepen, welke werkzaam zijn op het gebied der voedselvoorziening een *dubbele functie* zullen vervullen. Als „vakgroep” zal zulk een groep in de *horizontale* organisatie als de uitsluitende vertegenwoordigster van den betrokken bedrijfstak functioneeren en tot taak hebben naast de behartiging van de belangen van haar bedrijfsgenooten die regelingen te treffen, welke geacht kunnen worden in het horizontale vlak te liggen. Als deel van het organisme van de *verticale* organisatie der voedselvoorziening zal een bedrijfs-, vak- of ondervakgroep ingeschakeld kunnen worden in de op dat gebied te treffen economische regelingen, hetzij als uitvoerend, hetzij als lager, regelend orgaan. Dat over de afbakening van de gebieden, welke in het horizontale en in het verticale vlak liggen, wel eens verschil van meening zal bestaan, is ongetwijfeld te verwachten. In het algemeen zou men reeds thans als criterium kunnen aannemen, dat nimmer tot het horizontale vlak kan behooren regeling van aangelegenheden, de productie, den afzet of de be- of verwerking betreffende, indien buiten dit horizontale vlak liggende belangen daarin worden betrokken. Een voorbeeld ter verduidelijking.

Een bedrijfs- of vakgroep voor de zuivelindustrie of conservenindustrie kan in het horizontale vlak van haar werkgebied regelingen treffen omtrent de technische inrichting der fabrieken, uniforme verpakking van producten, normalisatie van fabricagemethoden. Zij kan echter niet autonoom een regeling treffen ter beperking

¹⁾ Vervolg van het artikel „De verticale bedrijfsorganisatie op het gebied der voedselvoorziening” in „E.-S. B.” van 1 April 1942.

²⁾ Deze „Bedrijfsorganisaties” dient men dus niet te verwarren met de organisatiegroepen voor handel en industrie, welke eveneens wel als „Bedrijfsorganisaties” worden aangeduid. Het ware gewenscht de Bedrijfsorganisaties voor de Voedselvoorziening een andere benaming te geven, bijv. „Bedrijfschappen”.

³⁾ Deze laatste mogelijkheid is geopend met het oog op het feit, dat in de „Organisatie-Woltersom” verwerkers van hetzelfde product in verschillende vak- of ondervakgroepen kunnen zijn georganiseerd. Zoo zijn bijv. de broodfabrieken georganiseerd in een tot de Hoofdgroep Industrie behorende vakgroep, terwijl de bakkers zullen worden georganiseerd in een vak- of ondervakgroep, behorende tot de Hoofdgroep Ambacht. In de verticale organisatie kunnen deze beide groepen, welke met betrekking tot het product dezelfde functie uitoefenen, echter in één vakorganisatie samengebracht worden, welke vakorganisatie dan desgewenscht de economische regelingen, het product brood betreffende, voor alle broodbereiders kan uitvoerdigen en uitvoeren.

⁴⁾ Zie art. 4, lid 1, Organisatiebesluit Voedselvoorziening, luidende: „Als vakgroepen en ondervakgroepen van handelaren, bewerkers en verwerkers op het gebied van de voedselvoorziening worden gebezigd organisaties, ingesteld of erkend op grond van het Besluit no. 206/1940 betreffende den opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven”.

of uitbreiding van de productie, prijzen of marges vaststellen, een saneering van tot haar groep behorende bedrijven doorvoeren, aangezien zoodanige regelingen ook belangen treffen, welke niet tot haar groep behooren. Voor deze groepen zal bij regelingen als deze niettemin een belangrijke taak weggelegd kunnen zijn, doch zij kunnen deze alleen doeltreffend verrichten in het kader van de geheele economische regeling, dus hetzij als uitvoerster van door de Bedrijfsorganisaties uitgevaardigde verordeningen, hetzij door middel van eigen regelingen, voor zoover deze door de boven haar gestelde instanties in de verticale organisatie der voedselvoorziening aan hen zijn overgelaten, nadat deze aan het vereischte toezicht in die organisatie zijn onderworpen geweest.

Aparte commerciële lichamen.

De Bedrijfsorganisaties met de daaronder ressorteerende organisaties zijn dus te zien als de besturende en regelende lichamen voor de voedselvoorziening. Er zijn echter vaak maatregelen noodig om een behoorlijke voedselvoorziening te waarborgen, die van overwegend commerciële aard zijn. Zoo kan het voorkomen, dat, om te voorkomen, dat een te groote hoeveelheid producten op de markt komt, door een bepaalde instantie producten moeten worden aangekocht en opgeslagen, teneinde deze later op een meer geschikt tijdstip van de hand te doen. Tot dusverre verzorgde de Overheid zoodanige aankopen. De bedrijfsorganisaties hiermede voortaan te belasten, moest minder gewenscht worden geoordeeld, omdat het verrichten dezer commerciële transacties, gezien de besturende taak dezer organisaties, wellicht tot verwarring van functies zou leiden. In verband hiermede is deze opzet gekozen, dat aan de Bedrijfsorganisaties of Onderbedrijfsorganisaties aparte *commerciële lichamen* kunnen worden verbonden, welke bevoegd zijn tot het aan- en verkoopen en ópslaan van producten voor de voedselvoorziening⁵⁾. Deze commerciële lichamen staan onder direct toezicht van de Overheid.

Het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941.

Bij de bespreking in het vorige artikel van de door het Besluit beoogde organisatie is van den inhoud van het Besluit reeds ten deele mededeeling gedaan. Aan enkele der belangrijkste onderdeelen zal hieronder nog een korte beschouwing worden gewijd.

Het gebied der voedselvoorziening.

Tot het gebied der voedselvoorziening, waarover de organisatie der voedselvoorziening zich uitstrekt, behooren in de eerste plaats de voortbrenging van, de handel in en de be- en verwerking van alle producten van de voedselvoorziening, met inbegrip van genotmiddelen en voorts van Nederlandsche landbouwproducten, die niet voor de voedselvoorziening zijn bestemd, als vlas, griend en riet, etc. Daar de organisaties der voedselvoorziening in het bijzonder tot taak zullen hebben den gang van het product te regelen, zal het zwaartepunt van haar regelenden arbeid wel komen te liggen op het gebied van de verdeling, den afzet en de be- en verwerking der producten voor de voedselvoorziening. Het zal dus bijv. de taak van de verticale organisatie op het gebied der zuivel zijn de bestemming van de melk, nadat deze eenmaal als grondstof voorhanden is, te bepalen, door aan te geven hoeveel tot kaas, tot boter of tot andere producten moet worden verwerkt en hoeveel als consumptiemelk afzet moet vinden. Voorts zal zij de bereiding van zuivel- en melkproducten, zomede den afzet daarvan, moeten regelen. De organisatie, welke bij den akkerbouw voor de granen zal worden ingesteld, zal met de onder haar ressorteerende groepen, van de inzameling der granen bij den boer af tot aan de aflevering van de daaruit bereide producten aan den

⁵⁾ Zie art. 14 van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941.

consument, den geheelen afzet en industrieele verwerking van granen onder haar bestuur hebben.

Zijn dit alle regelingen, welke direct op de producten der voedselvoorziening zelve betrekking hebben, tot de organisatie der voedselvoorziening behooren eveneens bemoeiingen met voor den landbouw en visscherij van bijzondere beteekenis zijnde grondstoffen en hulpmiddelen, als kunstmest, plantenziektebestrijdingsmiddelen, landbouwmachines etc., in dier voege, dat regelingen met betrekking tot den afzet van deze goederen in het kader der voedselvoorzieningsorganisatie kunnen worden getroffen (art. 1, lid 3).

Karakter, inrichting en bevoegdheden der in te stellen lichamen.

De ten behoeve van de organisatie der voedselvoorziening in te stellen lichamen zijn lichamen in den zin van artikel 152 van de Grondwet. Dit zijn dus *publiekrechtelijke* lichamen.

Het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 is door het bepaalde in artikel 2, lid 1, de eerste wettelijke maatregel, waarbij doelbewust aansluiting gezocht is aan het Vijfde Hoofdstuk der Grondwet „Van openbare lichamen voor beroep en bedrijf”⁶⁾. Deze aansluiting kan, ook al konden onder de huidige tijdsomstandigheden de in de artikelen 152/154 voorgeschreven uitvoeringsmaatregelen niet in den vorm eener wet tot stand komen, verantwoord worden geacht, omdat de historische ontwikkeling, welke de wijze van totstandkoming en uitvoering van de regelingen op het gebied van den landbouw de laatste jaren had ondergaan, een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie op dit terrein wettigde. Tevens werd daarmede tot uitdrukking gebracht, dat de inhoud van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941 niet alleen ingegeven was door de eischen des tijds, doch dat de grondslagen daarvan reeds in onze Grondwet eenige jaren tevoren waren neergelegd. Het feit, dat de organisaties der voedselvoorziening publiekrechtelijke lichamen zijn, vindt zijn weerslag in art. 6, lid 2, van het Besluit, waarin is bepaald, dat een organisatie alle ondernemers, werkzaam op het gebied der voedselvoorziening waarvoor de organisatie is ingesteld, omvat. Met deze bepaling is ook de omvang van deze nieuwe publiekrechtelijke lichamen aangegeven. Zij omvatten alleen de ondernemers, niet de werknemers. *Bedrijfscorporaties* zijn deze voedselvoorzieningslichamen dus niet.

Voor de inrichting der in te stellen lichamen is het „Algemeen Reglement betreffende de samenstelling, inrichting en bevoegdheid van organisaties, ingesteld op het gebied der voedselvoorziening” neergelegd in de beschikking van den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij van 15 Juli 1941 (Ned. Stcrt. van 16 Juli 1941 no. 136) van belang. Dit Algemeen Reglement bevat als het ware het algemeene statuut van de in te stellen Bedrijfs-, Onderbedrijfs- en Vakorganisaties. Uit hoofdstuk I „Van het Bestuur en de organen der organisatie” blijkt, dat de leiding van zulk een organisatie berust bij een bestuur en een voorzitter. Het bestuur, waarvan de voorzitter deel uitmaakt, mag uit niet meer dan 7 leden bestaan. Het bestuur doet zich bijstaan door een Commissie van Bijstand. Aan den voorzitter zijn met betrekking tot een goeden gang van zaken eenige speciale bevoegdheden toegekend; de leiding dient echter te berusten bij het bestuur, dat organisch uit de onder de organisatie ressorteerende groepen dient te worden samengesteld en derhalve geheel uit bedrijfsgeenoten zal bestaan. Het zijn dus deze besturen van de Bedrijfs- of Onderbedrijfsorganisaties, op welke de verantwoordelijkheid van het regelen van het hun toevertrouwde gebied der voed-

selvoorziening zal rusten. Zij zullen, den gang van het product van den producent tot den consument overziende, er voor moeten zorgdragen, dat die regelingen worden getroffen, welke een doeltreffende voedselvoorziening op hun gebied waarborgen. Zij zullen, zelve ondernemers zijnde, indien maatregelen noodig zijn, welke diep in de bedrijfsvoering van den particulieren ondernemer ingrijpen, tot taak hebben het bedrijfsleven de noodzaak en het nut daarvan voor den bedrijfstak in haar geheel duidelijk te maken. Voorwaar, deze taak zal niet eenvoudig zijn en objectiviteit en een ruim economisch inzicht vergen, doch alleen, indien zij op de juiste wijze wordt uitgeoefend, zullen de nieuwe organisaties aan haar bedoeling: werkelijk besturende lichamen te zijn, kunnen beantwoorden.

Verordenende bevoegdheid.

Voor de regelende taak der organisaties is de bevoegdheid zelf verordeningen te kunnen uitvaardigen onmisbaar. Het Organisatiebesluit Voedselvoorziening (art. 6, lid 3) bepaald derhalve, dat aan de organisaties *verordenende bevoegdheid* kan worden verleend. Op grond van deze verordenende bevoegdheid kan de organisatie alle verordeningen maken, die zij in het belang van het gebied der voedselvoorziening, waarvoor zij is ingesteld, noodig oordeelt. Geen enkel onderdeel van het economisch gebied is aan haar autonomie onttrokken. Aan het bedrijfsleven is derhalve thans wel de volledige kans geboden om tot een werkelijk zelf-doen te komen. Eenige der meest belangrijke onderwerpen, waarover de verordenende bevoegdheid zich uitstrekt, zijn in artikel 7 met name genoemd. Deze zijn o.a.: regeling van de voortbrenging, invoer, afzet, verdeling en aanwending van producten van de voedselvoorziening;

regeling van de vestiging, uitbreiding, beperking, reorganisatie, stillegging, fusie, vervreemding of het verpachten van bedrijven;

vaststelling van prijzen en marges.

Uit deze opsomming blijkt, dat de taak van de voedselvoorzieningsorganisatie zeer ruim gedacht is. Zij kan in de eerste plaats de voortbrenging en den gang van het product, zoowel bij den afzet als bij de verwerking, in alle fasen regelen. Voorts kan zij regelen stellen op het gebied van het zgn. „*bedrijfsrecht*”. Hiermede kan een organisatie o.a. de vestiging en uitbreiding van bedrijven, werkzaam op haar gebied, aan beperkende regelen onderwerpen (eenzelfde gebied als thans het Bedrijfsvergunningenbesluit 1941 en het Algemeen Vestigingsverbod Kleinbedrijf 1941 bestrijken). Ook kan zij de saneering van bepaalde bedrijfstakken ter hand nemen. Wanneer wij denken aan de moeilijke problemen, welke de overbezetting in verschillende bedrijfstakken der voedselvoorziening, als het bakkersbedrijf, slagersbedrijf, melkhandel, kleine molenaars, gedurende reeds langen tijd hebben opgeworpen, dan kan de werkzaamheid van de voedselvoorzieningsorganisaties op het gebied der saneering van verstrekkende beteekenis worden. Tenslotte is het vaststellen van prijzen en marges mede uitdrukkelijk in het Besluit genoemd als één der onderwerpen, waartoe de verordenende taak van de voedselvoorzieningsorganisatie zich kan uitstreken. Het spreekt vanzelf, dat de bevoegdheid der organisatie om zelve prijsregelingen te treffen in het huidige stelsel der prijs-politiek, niet zonder een krachtig toezicht van de Overheid kan worden uitgeoefend. Ten aanzien van de verordeningen in zake prijzen, marges, betalings- en leveringsvoorwaarden is dan ook bepaald (art. 12, lid 3), dat deze steeds aan de goedkeuring van den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij zijn onderworpen, zoodat de bevoegdheden van den Gemachtigde voor de Prijzen ongewijzigd zijn gebleven. De organisaties van de voedselvoorziening kunnen derhalve verordeningen omtrent prijzen zelf vaststellen, doch deze kunnen niet in werking treden, voordat zij de goedkeuring van de Overheid hebben verkregen.

⁶⁾ In het Besluit 206/1940 betreffende den opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven is bij Verordening 89/1941 op 14 Mei 1941 een overeenkomstige bepaling ingevoegd.

Hiermede is aangeroerd een onderwerp, dat bij de vergaande bevoegdheden, welke aan de organisaties zijn verleend, uiteraard van veel belang is, nl. op welke wijze is voorzien in het door de Overheid uit te oefenen *toezicht*.

Toezicht der Overheid.

Het algemeen toezicht op de organisaties der voedselvoorziening (waaronder dus niet alleen moeten worden verstaan de Bedrijfs-, Onderbedrijfs- en Vakorganisaties, doch ook de bedrijfs-, vak- en ondervakgroepen van handel en industrie, voor zoover haar werkzaamheden op het gebied der voedselvoorziening betreft) berust bij den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij of één of meer door hem daartoe gemachtigden (art. 11, lid 1).

Om den Secretaris-Generaal in staat te stellen dit algemeen toezicht te kunnen uitoefenen, zijn de organisaties verplicht van de door haar genomen besluiten en verordeningen voor een zeker tijdstip aan den Secretaris-Generaal of een door dezen aan te wijzen instantie mededeeling te doen. De Secretaris-Generaal kan de besluiten en verordeningen schorsen en vernietigen. Tevens kan de Secretaris-Generaal bepalen, dat bepaalde door hem aan te wijzen besluiten en verordeningen aan zijn goedkeuring zijn onderworpen. Ten aanzien van prijsverordeningen is deze goedkeuring, zooals hiervoren reeds werd vermeld, in het Besluit zelf voorgeschreven. Bij de instelling van de Bedrijfsorganisaties is deze verplichting tot dusverre ook ten aanzien van verordeningen op het gebied van het „bedrijfsrecht” neergelegd⁷⁾. De wijze, waarop het toezicht verder is geregeld, is in het Algemeen Reglement (hoofdstuk II Van het Toezicht) nader uitgewerkt.

De verordeningen der organisaties van de voedselvoorziening worden bekend gemaakt in het *Voedselvoorzieningsblad*⁸⁾ en, zoo noodig, in een of meer door het bestuur aan te wijzen vakbladen.

Er zijn ongetwijfeld nog andere onderdeelen van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening, welke nadere beschouwing waard zijn. Ik noem bijv. de regeling van de rechtspraak, waarbij in het bijzonder de instelling van een *administratieve rechtspraak* door middel van scheidsgerichten ten aanzien van geschillen tusschen organisaties en bedrijfsgeenooten (art. 13) de aandacht verdient. Hiervoor kan echter beter eerst het nadere Uitvoeringsbesluit worden afgewacht. Aangezien bespreking van verdere onderdeelen in dit bestek minder goed past, wil ik tenslotte nog een enkel woord wijden aan de toepassing, welke het Organisatiebesluit Voedselvoorziening reeds heeft gevonden.

Toepassing van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening 1941.

Met ingang van 15 November 1941 is de eerste Bedrijfsorganisatie ingesteld, nl. de Bedrijfsorganisatie voor Vee en Vleesch⁹⁾. Als gebied der voedselvoorziening, waarvoor deze Bedrijfsorganisatie is ingesteld, is aangewezen: de handel in en de be- en verwerking van vee en vleesch en de veeteelt. De beschikking der instelling bevat tevens een reglement, regelende haar samenstelling, inrichting en bevoegdheid. Hangende de totstandkoming van de vakgroepen voor handel en industrie, waaruit de Bedrijfsorganisatie organisch moet worden opgebouwd, treedt een voorloopig bestuur op. Dit voorloopig bestuur bestaat

⁷⁾ Zie o.a. Beschikking van den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij van 17 October 1941 no. 32053 Rb.V.V.O., afd. Algemeene Zaken, het bepaalde onder A IV.

⁸⁾ Voedselvoorzieningsblad no. 1 is op 24 December 1941 bij de Algemeene Landsdrukkerij verschenen. Dit blad bevat o.a. de Vee- en Vleeschverordening 1942, de eerste Verordening van de Bedrijfsorganisatie voor Vee en Vleesch.

⁹⁾ Beschikking van den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij van 17 October 1941 no. 32053 Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd, Afd. Algemeene Zaken (Ned. Stcrt. no. 203).

uit twee veehouders, een handelaar in vee, een slager en een vleeschwarenfabrikant, zoomede een voorzitter, welke tezamen vormden de Commissie ter Voorbereiding van de Bedrijfsorganisatie, zooals die bij de Nederlandsche Veehouderijcentrale was ingesteld. Ook de Commissie van Bijstand is slechts voorloopig en zal, wanneer alle vakgroepen tot stand zijn gekomen, volgens nader te stellen regelen worden samengesteld. Deze Bedrijfsorganisatie voor Vee en Vleesch heeft in het bijzonder tot taak de regeling van den aanvoer, den afzet en de verdeling van vee en vleesch te verzorgen. Met de commercieele zijde hiervan houdt zij zich niet direct bezig. Wanneer vee uit de markt genomen moet worden, draagt zij dit op aan het commercieele lichaam: het Vee- en Vleeschaankoopbureau, dat tegelijk met de Bedrijfsorganisatie door den Secretaris-Generaal is ingesteld.

Als tweede Bedrijfsorganisatie is op 1 Februari jl. ingesteld de Bedrijfsorganisatie voor Zuivel, Margarine, Vetten en Oliën, met twee daaronder ressorteerende Onderbedrijfsorganisaties, t.w. voor Zuivel en voor Margarine, Vetten en Oliën¹⁰⁾. Tegelijk hiermede zijn twee commercieele lichamen ingesteld, nl. het Aan- en Verkoopbureau voor Zuivel en het Centraal Bureau voor Margarine, Vetten en Oliën. Voor de taak, bevoegdheden en samenstelling dezer organisaties en lichamen moge naar de bij de beschikking harer instelling gevoegde Reglementen worden verwezen.

Het is te verwachten, dat in den loop van dit jaar de Bedrijfsorganisaties voor de overige gebieden der voedselvoorziening zullen volgen. Deze zullen successievelijk de werkzaamheden overnemen van de bestaande centrale crisisorganisaties, welke dan zullen worden opgeheven. Of het dan tot stand gekomen samenstel van organisaties nog een zekere overkoepeling voor coördinatie zal behoeven, zal moeten worden afgewacht. In het Organisatiebesluit Voedselvoorziening (art. 11) zijn voor een vijftal gebieden voor de coördinatie der daartoe behoorende organisaties 5 Raden geprojecteerd. Voorts stelt de Secretaris-Generaal een *Raad voor de Voedselvoorziening* in, welke hem bij de uitvoering van het Organisatiebesluit Voedselvoorziening van advies dient. In dezen Raad zullen de groote lijnen der voedselvoorzieningspolitiek worden uitgestippeld en omtrent een juiste arbeidsverdeling tusschen de Overheid en de organisaties der voedselvoorziening moeten worden overlegd. Tal van problemen, welke thans, staande bij het begin van dezen opbouw, nog niet zijn te overzien, zullen aan de orde komen¹¹⁾. Tal van moeilijkheden zullen nog overwonnen moeten worden, alvorens de geprojecteerde verticale opbouw van de organisatie der voedselvoorziening zijn beslag zal hebben gekregen. Het zal echter van de werkzaamheid der organisaties en in het bijzonder van het goede inzicht van haar besturen afhangen, in hoeverre het daarmede door de Overheid gestelde doel: zelfwerkzaamheid van het bedrijfsleven en terugtreden der Overheid, inderdaad verwezenlijkt zal kunnen worden.

Mej. Mr. E. W. HOETINK.

¹⁰⁾ Beschikking van den Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw en Visscherij van 29 Januari 1942 no. 1351 Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd, afd. Algemeene Zaken (Ned. Stcrt. no. 21).

¹¹⁾ Een van de problemen, welke zijn oplossing zal moeten vinden, is bijv. dat, waarop Prof. Mr. C. P. M. Romme in zijn artikel „Staatkundige problemen der ordening” („Economie” Juli 1937) de aandacht vestigde, nl. de verhouding van de openbare lichamen van beroep en bedrijf tot onze territoriale publiekrechtelijke gemeenschappen. Waar de voedselvoorzieningslichamen de vestiging van bedrijven kunnen gaan regelen, is een samen treffen van deze regelingen met gemeentelijke verordeningen op dit gebied niet ondenkbaar.

HET BEURTVAARTTARIEF 1942.

Het tariefboekje van 16 Maart 1942.

Met ingang van 16 Maart 1942, zijn, volgens de in de Nederlandsche Staatscourant van 10 Maart 1942 No. 48 opgenomen Bekendmaking No. 1 van den Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat ingevolge artikel 1 der Tariefbeschikking Binnenlandsche Beurtvaart 1942, alle vervoerprijzen en vervoervoorwaarden in de beurtvaart binnen Nederland onderworpen aan de voorschriften, welke in het tariefboekje, officieel betiteld als „Beurtvaarttarief 1942 en Algemeene Vervoercondities” zijn vervat¹⁾.

In plaats van een droge opsomming van deze voorschriften willen wij te dezer plaatse een uiteenzetting geven van de wijze, waarop het tarief tot stand kwam, alsmede een oorzakelijke verklaring van de verschillende voorschriften.

Vooreerst willen wij wijzen op het groote belang van dit tarief. Reeds vele malen zijn in het verleden pogingen aangewend om een algemeen tarief voor de beurtvaart op te stellen, maar evenzoo vele malen zijn deze pogingen op niets uitgelopen. Onder den drang der thans vigeerende omstandigheden, waarbij de eisch van tegengaan van ongemotiveerde prijsopdriving en het streven naar een zekere coördinatie een belangrijke rol hebben gespeeld, is door innige samenwerking tusschen de Sectie Tarieven en Prijzen der Afdeling Vervoerwezen van het Departement van Waterstaat, de Groep Verkeer van den Dienst van den Gemachtigde voor de Prijzen en het Nederlandsch Binnenvaartbureau het thans verschenen tarief ontstaan.

Het tarief is dus als zodanig in zijn geheel een novum op vervoergebied. Alle beurtvaartondernemingen, als houders van een vergunning bedoeld in artikel 2, lid 1 onder 2, van het Binnenscheepvaartbesluit 1941²⁾, zijn verplicht geen hogere vrachtprijzen te berekenen dan in het tarief zijn aangegeven. Een beurtvaartondernemer, die toch een hooger vervoerprijs berekent, stelt zich bloot aan vervolging uit hoofde der prijsbeheerschingsvoorschriften (Prijzbeheerschingsbesluit 1941); ook degene, die een hooger prijs betaalt, is strafbaar.

Met het oog op de prijsbeheersching was het stellen van een grens naar boven vereischte. Een grens naar beneden, hoe wenschelijk overigens bezien uit het oogpunt van tegengaan van oneconomische concurrentie, werd niet gesteld; zulk een grens zou in vele gevallen tot niet onaanzienlijke prijsstijgingen leiden, die onder de thans heerschende omstandigheden niet verantwoord zouden zijn. Nochtans verdient voor normale omstandigheden een bindend tarief of een tarief met een minimumgrens in de toekomst verreweg de voorkeur. In normale omstandigheden is immers coördinatie van het vervoer belangrijker dan het tegengaan van prijsopdriving, zoo deze zich dan al zal kunnen voordoen.

Uit het voorgaande zal den lezer reeds duidelijk zijn geworden, dat het systeem van maximum-tarieven is gekozen. Een bindend tarief was niet mogelijk, daar de in de praktijk berekende vrachtprijzen dermate sterk uiteenliepen, dat door zulk een tarief voor de betrokken ondernemers sterk uiteenlopende tariefsverhoogingen, resp. -verlagingen zouden ontstaan, welke weer groote verschuivingen in het vervoer zouden veroorzaken, zoodat de rentabiliteit van de beurtvaartondernemingen ongemotiveerd aan sterke wijzigingen zou worden blootgesteld.

Bij het stellen der maximum-tarieven blijft de vrije concurrentie beneden het maximum bestaan. Daardoor zal wel niet verwacht kunnen worden, dat de vrachtprijzen onmiddellijk stijgen tot het maximum. Voor zulk een prijsstijging zijn reeds twee voorzieningen getroffen,

vermeld in de Toelichting op de Tariefbeschikking, t.w.:

1e. belanghebbende verladere kunnen in daartoe aanleiding gevende gevallen verzoeken een lagere vrachtprijs vast te stellen; het verzoek moet worden gericht tot het Departement van Waterstaat, afdeling Vervoerwezen, Sectie Tarieven en Prijzen, Binnenhof 20, te 's-Gravenhage;

2e. de vóór het in werking treden van het tarief verleende goedkeuringen tot vervoerprijsverhoging blijven van kracht, indien en voorzover deze vervoerprijzen de maximum-tarieven niet overschrijden.

Aan den anderen kant is ermede rekening gehouden, dat het maximum-tarief voor een bepaalde beurtvaartonderneming te laag kan zijn, waardoor de rentabiliteit van de onderneming zou worden geschaad. Deze onderneming kan dan, eveneens aan het Departement van Waterstaat, verzoeken afwijking van de bepalingen van het Beurtvaarttarief 1942 toe te staan.

Voor zoover noodig, zij hier vermeld, dat het niet in de bedoeling kan liggen, dat voor elk willekeurig geval een verzoek met het oog op deze voorzieningen zal worden gedaan; een eisch daartoe is vanzelfsprekend, dat het belang bij een tariefsverlaging resp. -verhoging groot is.

Kan men het na het voorgaande erover eens zijn, dat een maximum-tarief de beste oplossing geeft, dan is daarmede nog geenszins gezegd, dat het nu nog onverschillig is, hoe dit maximum wordt vastgesteld. Vooropgesteld moet worden, dat het maximum niet hooger mag zijn dan strikt noodzakelijk is; immers een te hoog maximum zou tegen het algemeen belang ingaan.

De vaststelling van het algemeene maximum-tarief.

Nu was het bepalen van het maximum niet zoo eenvoudig, als men zich oppervlakkig zou kunnen voorstellen. Men kon niet zeggen, dat, indien de hoogste prijs, welke op een bepaald traject werd berekend, bijv. 70 cent per 100 kg bedroeg, dientengevolge het maximum op 70 cent per 100 kg bepaald kon worden. In de praktijk wordt namelijk, zooals overal in het vervoerwezen, bij het grooter worden der zending de prijs per 100 kg lager. Het tarief moest dus afhankelijk gesteld worden van de grootte der zending.

Een andere moeilijkheid is, dat in de beurtvaart het tarief niet op basis van een berekening kan worden vastgesteld. De kostende prijs van een zending van bijv. 50 kg laat zich niet berekenen. Het bepalen van het tarief is daarom een proces van toeschatting, of zoo men wil van toerekening. Achteraf zullen vervoersspreiding en vervoersdichtheid uitmaken, of de kostprijs van de betreffende onderneming zal zijn gedekt.

Ten aanzien van de grootte der zending kan men tarieftechnisch drie gewichtsgroepen onderscheiden, t.w.:

- zendingen tot en met 100 kg;
- zendingen grooter dan 100 kg, maar kleiner dan 1000 kg;
- zendingen boven 1000 kg.

Deze groepen kunnen worden aangeduid met respectievelijk colli-goederen, stuk-goederen en partij-goederen.

Het *colli-goederentarieff* wordt altijd in „eensgevend geld” uitgedrukt in bedragen, die veelvouden van 5 cent zijn. Karakteristiek is bijvoorbeeld het volgende tarief:

zendingen tot en met	10 kg	25 cent
„ boven 10 kg t/m	15	30
„ „ 15 „ „	30	35
„ „ 30 „ „	50	40
„ „ 50 „ „	75	50
„ „ 75 „ „	100	60

Het verloop van het colli-tarief ten aanzien van het gewicht is vrijwel lineair.

Het *stuk-goederentarieff* is algemeen indifferent ten opzichte van de grootte der zending. Het tarief voor colli boven 75 kg t/m 100 kg sluit aan bij het tarief per 100 kg der stukgoederen en werd, niet afgerond op een veelvoud

¹⁾ Dit tariefboekje is verkrijgbaar gesteld bij het Nederlandsch Binnenvaart Bureau, Koninginnegracht 98, te 's-Gravenhage.

²⁾ Men zie het artikel „De prijsregeling in de binnenscheepvaart in Nederland” van P. Boender in „E.-S.B.” van 10 December 1940.

van 5 cent, opgenomen. Ingevolge punt 1, derde lid, der Algemeene Bepalingen worden echter alle vrachtbedragen naar boven afgerond op een veelvoud van 5 cent, zoodat in feite hetzelfde resultaat wordt verkregen, als wanneer deze afronding direct in het tarief zou zijn verwerkt.

Het partij-goederentariaf is altijd zeer different t.o.v. de grootte der zending. Karakteristiek is bijvoorbeeld het volgende tarief:

een zending van	1 ton:	70 cent per 100 kg
" "	2 "	65 " " " "
" "	5 "	55 " " " "
" "	10 "	50 " " " "
" "	15 "	45 " " " "
" "	25 "	40 " " " "
" "	50 "	35 " " " "
" "	100 "	30 " " " "

Het tot nu toe in de praktijk gevolgde systeem, zoo dit er al was, van noteeren per 100 kg, had tot gevolg, dat voor zendingen tusschen bijvoorbeeld 10 en 15 ton geen different tarief tusschen 50 en 45 cent werd gegeven. Men zou dit bijv. nog hebben kunnen doen door te tarifeeren:

een zending van	10 ton:	50 cent per 100 kg
" "	11 "	49 " " " "
" "	12 "	48 " " " "
" "	13 "	47 " " " "
" "	14 "	46 " " " "
" "	15 "	45 " " " "

Maar oogenblikkelijk rijst dan nog weer de vraag: wat is de prijs per 100 kg van een zending van bijv. 11.435 kg. Dit systeem zou nog grootere moeilijkheden geven voor zendingen tusschen 25 en 50 ton.

Daarom redde de praktijk zich uit deze moeilijkheden door de clause „of daarvoor betalend”, d.w.z. tusschen 10 en 15 ton was het tarief steeds 50 cent per 100 kg, met dien verstande, dat de vrachtsom nooit hooger zou worden dan een zending van 15 ton zou kosten, nl. $150 \times 45 \text{ ct.} = f 67.50$. Dit bedrag wordt reeds bereikt bij $67.50 : (10 \times 50) = 13\frac{1}{2}$ ton, zoodat de consequentie van dit systeem was, dat tusschen $13\frac{1}{2}$ en 15 ton de totale vrachtsom niet meer verandert, zoodat de vervoerder geen belang erbij heeft om $1\frac{1}{2}$ ton goederen méér mee te nemen. Nog ernstiger blijkt dit systeem tusschen 25 en 50 ton: tusschen ca. 44 en 50 ton verandert de totale vrachtsom niet meer; en

tusschen 50 en 100 ton verandert de totale vrachtsom tusschen ca. 86 en 100 ton niet meer.

Deze moeilijkheden kunnen alleen dan worden opgelost, wanneer het door het Departement van Waterstaat gekozen tariefsysteem van „eensgevend geld” wordt aangevaard. Daarbij wordt de vervoerprijs van 10 ton getarifeerd voor f 50.—, en van 15 ton voor f 67.50. Voor elke 100 kg boven 10 ton stijgt het tarief met $(6750 - 5000) : 50 = 37$ cent. Nu bedraagt de totale maximale vrachtsom in ons voorbeeld:

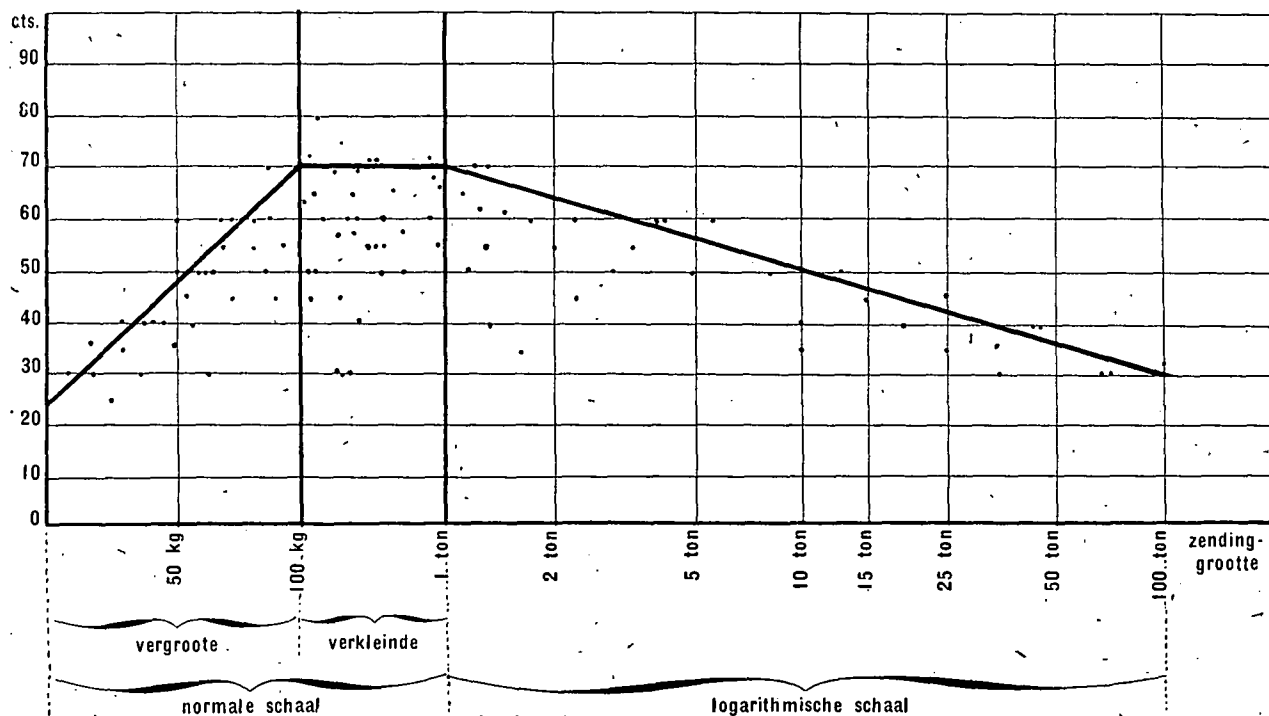
voor	1 ton f	7.—
"	2 " "	13.—
"	5 " "	27.50.
"	10 " "	50.—
"	15 " "	67.50.
"	25 " "	100.—
"	50 " "	175.—
"	100 " "	300.—

De interpolatie-cijfers worden dan dus:

tusschen 1 en 2 ton	f 0.60 per 100 kg;
" 2 en 5 "	„ „ „ 0.483 „ „ „ afgerond op f 0.48 per 100 kg
" 5 en 10 "	„ „ „ 0.45 „ „ „
" 10 en 15 "	„ „ „ 0.35 „ „ „
" 15 en 25 "	„ „ „ 0.325 „ „ „ afgerond op f 0.33 p. 100 kg
" 25 en 50 "	„ „ „ 0.30 „ „ „
" 50 en 100 "	„ „ „ 0.25 „ „ „

Tengevolge van het afronden sluit de vrachtsom voor bijv. 2 ton, vermeerderd met 30-maal het interpolatiebedrag (totaal f 27.40), niet aan op de 5-tonsvrachtsom (f 27.50). Deze moeilijkheid kan niet worden ontgaan; het niet-afronden van de interpolatiebedragen zou den beurtvaarder tot nog gecompliceerder berekeningen noodzaken.

Nu de Overheid dit systeem heeft gekozen, wordt de beurtvaart min of meer gedwongen haar systeem met de clause „of daarvoor betalend” te laten varen, zoo gauw zij met haar tarieven in de buurt van het maximum komt. Wij hebben immers gezien, dat bij dit systeem de vrachtprijs van 15 ton reeds werd bereikt bij $13\frac{1}{2}$ ton, doordat men tusschen 10 en 15 ton een interpolatie-cijfer heeft van 50 cent in plaats van 37 cent, zooals in het officieele tarief. Ook al zijn de vrachtsommen bij 10 en 15 ton

(Teekening van den schrijver)

bijvoorbeeld lager dan de officieele, blijft er tusschen deze gewichten nog de mogelijkheid bestaan, dat het officieele tarief wordt overschreden. Overigens kunnen de getallen 1, 2, 5, 10, 25 en 50 gemakkelijk op de vrachtsom worden gedeeld, teneinde het tarief per 100 kg te bepalen. De beurtvaartonderneming doet nu het verstandigst om den verlader een tarief te berekenen in procenten van het officieele, of een tarief af te geven volgens het officieele met een lager tariefgroepnummer (waarover straks meer). In beide gevallen verdient het aanbeveling, dat de verlader het tarief controleert; trouwens het is in alle gevallen voor den verlader van het grootste belang zich een exemplaar van het Beurtvaarttarief 1942 aan te schaffen, teneinde de vrachtprijzen te controleren.

Het partij-goederentariet per 100 kg bleek vrijwel logaritmisch t.o.v. de zendinggrootte te verlopen, d.w.z., dat de toeneming procentueel afneemt bij het grooter worden van de partij. Het is duidelijk, dat de naar een formule berekende cijfers niet geheel zullen overeenkomen met de tarieven, die in de praktijk worden aangehouden. De mate van afwijking kan, zooals in de thematische statistiek gebruikelijk is, worden aangegeven door den correlatie-coëfficiënt. Hoe dichter deze grootte de waarde—1 benadert, des te geringer zullen de afwijkingen tusschen de werkelijke en de volgens de formule berekende tarieven zijn.

(Niet zelden werden correlatie-coëfficiënten van ten naaste bij —1 aangetroffen).

Het is nu mogelijk om het verloop van het geheele tarief grafisch voor te stellen (zie figuur op blz. 162).

De afgebeelde tarieflijn werd geconstateerd voor een traject met een vaarafstand van ca. 250 kilometer. Voor een traject van bijv. 100 km werd een tarief gevonden dat ongeveer 10 cent lager was, zoodat de tarieflijn voor dit traject geheel evenwijdig loopt met die, welke in vorenstaande figuur is aangegeven. Bij trajecten van de meest uiteenlopende afstanden werd het vrijwel evenwijdige verloop geconstateerd, terwijl een bijna lineaire toeneming ten opzichte van den afstand kon worden aangetoond.

Als wenschelijkheid kwam voorts uit coördinatie-overwegingen naar voren, dat de maximum-vrachtsom voor zendingen van omstreeks 50 ton in niet al te sterke mate afweek van de vrachtsom in de wilde binnenvaart.

Het aldus ontworpen tariefschema werd aan de praktijk getoetst door onderzoekingen bij diverse groote en middel-groote beurtvaartondernemingen; de genoteerde vrachtprijzen werden vervolgens in de grafische voorstelling als punten aangegeven, zooals vorenstaande figuur als schema doet zien. Door een zeer groot aantal steekproeven werd de juistheid van het gevolgde systeem vastgesteld. Uiteraard hadden de steekproeven slechts betrekking op zogenaamde „normale goederen”, d.w.z. goederen, die niet volumineus zijn of bij de stuwning of lading bepaalde naedeelen opleveren. Wanneer deze eigenschappen voorkomen, wordt de vrachtprijs daardoor natuurlijk hooger.

Uit het voorgaande moge gebleken zijn, op welke wijze voor elken afstand het maximum-tarief kon worden bepaald. De veelvouden van 5 km werden door tariefgroepnummers aangeduid.

De tarifiering der beurtvaarttrajecten.

Alle beurtvaarttrajecten in Nederland zijn geregistreerd en gecodeerd bij het Nederlandsch Binnenvaart Bureau, waarbij elke beurtvaartonderneming (ingevolge artikel 4 van het Binnenscheepvaartbesluit 1941) moet zijn aangesloten. Door het Centraal Bureau voor de Statistiek werd van deze ca. 1300 trajecten de afstand over het water bepaald, zoodat elk traject kon worden voorzien van een tariefgroepnummer, dat verwijst naar het „Maximum Algemeen Vrachtgoederentariet”, waarvan het systeem hierboven werd uiteengezet, en dat in het tariefboekje is opgenomen op blz. 48 t/m 51.

Bij het bepalen van het tariefgroepnummer werd,

behalve met den afstand over het water, ook rekening gehouden met andere factoren. Zoo veroorzaken o.a. sluisen, die moeten worden gepasseerd, veelal extra kosten wegens oponthoud en sluisgeld; in de Noordelijke provincies zijn de vaarkosten zeer hoog, enz. In overeenstemming met deze factoren, werd het tariefgroepnummer verhoogd. Ook onderlinge vergelijking van de trajecten was meermalen aanleiding tot vaststelling van het tariefgroepnummer in afwijking met den vaarafstand.

Het tarief geldt altijd voor het geheele traject, dus ook voor de plaatsen, die tusschen het begin- en eindpunt liggen, zulks in overeenstemming met de praktijk en rekening houdende met het feit, dat tusschengelegen plaatsen eerder hoogere dan lagere kosten met zich brengen. Een en ander werd nader geregeld in de punten 3 en 6 der Algemeene Bepalingen.

Het kan voorkomen, dat vervoer plaats vindt over meer dan één beurtvaarttraject (doorvoer). In dit geval moet voor de vrachtberekening de som genomen worden van de tarieven voor de enkele trajecten. Van dit bedrag moet ten minste 20 pCt. worden afgetrokken. Tot dusver was het bij zulke doorvoorzendingen ook gebruikelijk om de vrachtsom te verlagen; de reden was te vinden in de omstandigheid, dat het verschil tusschen linea-recta-vervoer en doorvoer anders te groot werd. Bij doorvoorzendingen worden bepaalde doorvoer- of plaatskosten gemaakt. Deze mogen echter niet op de aldus bepaalde maximale vrachtsom worden gelegd.

Het Maximum Algemeen Vrachtgoederentariet en de Trajecten en Trajectindeeling vormen de ruggegraat van het Beurtvaarttarief 1942. Alle overige bepalingen houden hiermede min of meer rechtstreeks verband.

Aanvullende tarieven.

Zooals hierboven vermeld, heeft het algemeene tarief betrekking op „normale goederen”. De goederen, die als lading ongunstiger zijn, komen in aanmerking voor een hooger vrachtprijs. Van deze goederen kregen de rij- en voertuigen, landbouwwerktuigen en vaartuigen een fictief gewicht, het zgn. „tariefgewicht” per stuk, dat hooger is dan het werkelijke gewicht, waarna het algemeene tarief kan worden toegepast. Voor de overige goederen, welke meestal in massa worden vervoerd, werd een toeslag op het gewicht bepaald. Ten overvloede zij vermeld, dat het aldus bepaalde gewicht natuurlijk moet worden beschouwd als maximum-gewicht.

Natuurlijk was het niet mogelijk de lijst van de ongunstig te laden goederen volledig te doen zijn. Daarom werd in punt 5 van de Algemeene Bepalingen vermeld, dat het tarief niet geldt t.a.v. goederen van bijzonder groote afmetingen en/of gewichten, die niet in de lijst van de ongunstig te laden goederen zijn vermeld, en werd ook in de toelichting vermeld, dat voor de bepaling van den vervoerprijs van deze goederen door den desbetreffenden beurtvaartondernemer van geval tot geval (door tusschenkomst van het Nederlandsch Binnenvaart Bureau) aan het Departement van Waterstaat moet worden verzocht, de vrachtprijzen vast te stellen, tenzij tusschen verlader en vervoerder t.a.v. de prijzen overeenstemming is bereikt.

Voor enkele goederen, die voor de volkshuishouding zeer belangrijk worden geacht, zooals aardappelen, granen en veevoeder, werd bepaald, dat de vervoerprijs lager moet zijn dan het algemeene maximum-tarief, en wel, op twee uitzonderingen na, op hoogstens 90 pCt. van het algemeene tarief. De twee uitzonderingen zijn meel en bloem, waarvoor zelfs een volledig uitgewerkt tarief werd opgenomen, dat afgeleid werd uit het algemeene maximum-tarief. Uit de vergelijking hiermede volgt namelijk, dat het algemeene tarief bij zendingen tot 2 ton werd verlaagd met 30 pCt.; van 5 ton met 25 pCt.; van 10 ton met 20 pCt.; van 25 ton met 15 pCt.; van 50 ton met 10 pCt.; van 75 ton met 5 pCt., zoodanig, dat bij ca. 100 ton het algemeene tarief weer wordt bereikt.

Voor paarden en vee werd nog een apart tarief opge-

nomen. Bevrachting volgens het algemeene tarief zou hiervoor niet wel mogelijk zijn, daar het practisch ondoenlijk is om de paarden en het vee van te voren betrouwbaar te wegen. In verband met deze omstandigheid werd hiervoor dan ook een stuktarief vastgesteld.

De tot dusver besproken tarieven hebben betrekking op de vervoerprestaties van wal tot wal, d.w.z. inclusief het laden en het lossen. Daarbij moet onder wal worden verstaan de vaste ligplaats van den desbetreffenden beurtvaartdienst. Het verdere vervoer wordt dikwijls ook door den betreffenden beurtvaartdienst verricht in den vorm van afhalen en bestellen. Ook hiervoor zijn aparte tarieven opgenomen, en wel op de twee wijzen, waarop dit vervoer kan gebeuren, t.w. per as of per vaartuig. Het tarief hiervoor zal rekening moeten houden met den gemiddelden afstand van de gemeenten, waarin moet worden besteld of afgehaald. Daarom zijn de gemeenten verdeeld in groote, met name vermelde, en de overige gemeenten. Voor de eersten is het tarief hooger dan voor de laatsten, terwijl het tarief voor bezorgen en afhalen per as binnen den bestelkring weer lager is dan buiten den bestelkring. Bij het bezorgen en afhalen per vaartuig buiten de grenzen der gemeente mag de vrachtsom met ten hoogste 50 pCt. van het wal-wal-tarief over het betreffende traject worden verhoogd. Voor de toepassing van het tarief mag hetzelfde gewicht worden toegepast als bij het eigenlijke beurtvaartvervoer van wal tot wal. Het tarief mag niet toegepast worden bij het maximum-tarief voor paarden en vee. De reden ligt in de omstandigheid, dat het bestellen en afhalen van paarden en vee (voorzoover men deze termen al kan gebruiken) op uiteenlopende wijzen plaats vindt (bijv. opdrijven of met veewagens vervoeren). Er werd blijkbaar van afgezien voor elke soort vee een bestel- en afhaalloon voor elk der zich voordoende gevallen te bepalen.

Eén groep van kosten moet worden berekend, onverschillig, of de maximum-vrachtsom reeds is bereikt, of dat zulks niet het geval is. Dit zijn de zgn. „bijkomende kosten”, het aantekengeld (10 ct. per zending), de kennisgeving van aankomst (5 ct. per zending, vermeerderd met de daarvoor werkelijk gemaakte kosten van porti en telefoon; de vermeerdering is niet imperatief voorgeschreven) en bij rembourszendingen de incasso-provisie (tot f 200.—: $\frac{1}{2}$ pCt., minimum 10 ct., boven f 200.—: f 1.—, vermeerderd met $\frac{1}{4}$ pCt. over het bedrag, waarmee f 200.— wordt overschreden; afronding op een veelvoud van 5 ct.). De incasso-provisie mag op één rembourszending slechts eenmaal worden berekend, ook dus bij doorvoer. De reden van deze verplichte berekening der bijkomende kosten is dat deze in de praktijk vaak achterwege gelaten werd uit concurrentie-overwegingen.

Het tarief wordt in het boekje toegelicht door tal van voorbeelden, waaruit blijkt, op welke wijze in elk voorkomend geval de vrachtsom moet worden bepaald.

H. A. A. DE MELVERDA.

AANTEKENINGEN.

WIJZIGING VAN DE BANKWET.

De Nederlandsche Staatscourant van 30 Maart jl. bevatte een Besluit van den Wnd. Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën, tot wijziging van de Bankwet 1937 en van het Koninklijk Besluit van 26 Maart 1940. Diende, krachtens artikel 23 van evengenoemde Bankwet, het gezamenlijk bedrag van bankbiljetten, bankassignatiën en rekening-courant saldi uitsluitend door munt of -materiaal te zijn gedekt, in aansluiting waarop bij K.B. No. 482 van 26 Maart 1940 werd bepaald, hoe groot deze dekking behoorde te zijn krachtens de thans aangebrachte wijzigingen, zoowel in Art. 23 van de Bankwet als in evengenoemd K.B., zullen voortaan bij een zelfde dekkingpercentage als voorheen (t.w. 40 pCt.) naast munt en muntmateriaal ook saldi in het

buitenland of buitenslands betaalbare chèques, wisselbrieven, ander handelspapier en schatkistpapier door De Nederlandsche Bank tot dekking van haar obligo, t.w. bankbiljetten, bankassignatiën en rekening-courant saldi mogen worden aangewend.

De vragen, die naar aanleiding van bovengenoemde wijzigingen kunnen rijzen, zijn de volgende:

a. Wat wordt met bovenbedoelde wijzigingen beoogd?

b. Welke balanstechische consequenties brengen de genoemde wijzigingen met zich?

Ad a. Het antwoord kan kort zijn: de gestadige uitbreiding van het obligo der Bank, waartegenover onder de huidige omstandigheden uiteraard geen evenredige toeneming van den goudvoorraad kan staan, heeft tot gevolg gehad, dat het dekkingspercentage steeds verder terugliep, en het beschikbaar metaalsaldo allengs tot een zoodanig peil was teruggevallen, dat voorzieningen noodzakelijk werden. Bedroeg het beschikbaar metaalsaldo op den laatsten weekstaat, afgesloten vóórdat Nederland in den oorlog werd betrokken, nog f 607,2 miljoen, op den weekstaat van 23 Maart jl. — den laatsten, waarop het dekkingspercentage volgens de oude wijze werd berekend — was dit tot f 61,2 miljoen teruggelopen.

Ad b. Balanstechisch hebben de getroffen maatregelen geenerlei consequenties, in zooverre bij de balansopstelling alles bij het oude blijft; slechts de wijze van berekening van het bedrag, waarmee het voor dekking beschikbare actief de verplichte dekking overtreft, ondergaat een verandering, voor zoover naast het muntmateriaal thans ook de vorderingen op het buitenland bij het totaal der voor dekking in aanmerking komende activa mogen worden geteld. Aan de hand van den weekstaat, afgesloten per 30 Maart jl., waarin reeds niet meer van beschikbaar „metaalsaldo”, doch van beschikbaar „dekkingssaldo” wordt gesproken, kan dan ook tot op zekere hoogte worden berekend, welk bedrag van de thans tot dekking toegelaten activa door de wijziging van de Bankwet is vrijgekomen. Tegenover een totaal obligo (gevormd door bankbiljetten, bankassignatiën en rekening-courant saldi) van f 2.511,8 miljoen staat een goudvoorraad van f 1.026 miljoen en buitenslandsche wissels van f 1.127,7 miljoen, dus tezamen f 2.153,7 miljoen. Op basis van het ook door de jongste wijzigingen onberoerd gebleven dekkingspercentage van 40 pCt. zou tegenover een totaal obligo van f 2.511,8 miljoen slechts een dekking van f 1.004,7 miljoen behoeven te worden aangehouden, zoodat het beschikbare dekkingsaldo f 2.153,7 miljoen minus f 1.004,7 miljoen = f 1.149 miljoen zou moeten beloopt. De jongste weekstaat, waarop deze becijfering betrekking heeft, noemt evenwel een dekkingsaldo van f 1.218,1 miljoen, een verschil dus van f 69 miljoen met onze berekening, waaruit dus kan blijken, dat, behalve de in den weekstaat onder het hoofd „Papier op het buitenland” voorkomende buitenslandsche wisselportefeuille, thans ook nog andere buitenslandsche vorderingen tot de dekking zijn toegelaten. Deze zal men ongetwijfeld moeten zoeken onder de „Diverse rekeningen” in het debet van de balans, welke op den laatsten weekstaat een bedrag van f 157,7 miljoen aanwezen. Blijkbaar zit in dit bedrag verwerkt een bedrag van f 69 miljoen aan „saldi in het buitenland of buitenslands betaalbare chèques”, een feit, dat voor het overige allermint onbekend was, aangezien de nauwe correlatie tusschen dit hoofd en de post „Papier op het buitenland” bijna iedere week weer naar voren trad. Gemeenlijk wordt dit verband aldus gezien, dat onder de „Diverse rekeningen” debet worden gebracht de saldi in het buitenland, die niet in wissels zijn belegd, omdat die saldi door de Bank pas zijn aangekocht, dan wel afkomstig zijn van vervallend papier. Waar mag worden aangenomen, dat onder dit hoofd tevens mede zijn verwerkt de Reichsmarkbankbiljetten, welke De Nederlandsche Bank in portefeuille heeft, zou uit de bewoordingen van de jongste wijziging der Bankwet met

betrekking tot de voor dekking in aanmerking komende activa, waarin immers over bankbiljetten niet wordt gesproken, kunnen worden afgeleid, dat buitenlandsche bankbiljetten niet tot de dekking zijn toegelaten.

OVERHEIDSMATREGELEN OP ECONOMISCH GEBIED.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Afvalstoffen. Regeling van de verplichte inlevering van gebruikte vette en oliehoudende poetslappen en de verdere verwerking hiervan. (E. V. 20/3/42, pag. 372).

Kantoor machines. Nadere regeling van de uitoefening van het bedrijf van het verhuren van kantoor machines. (E. V. 20/3/42, pag. 374; Stct. No. 49).

Kapok. Uitbreiding van de definitie van het begrip kapok in de Kapokbeschikking 1939 No. 1 in dien zin, dat thans ook vervangingsmiddelen van kapok, zoals bedveeren, dons, zee gras, alfagras, enz., onder de bepalingen van deze beschikking vallen; waarbij deze goederen tot distributie goed worden verklaard en handelaren in en producenten van bedveeren en dons verplicht worden een aanvraag tot inschrijving bij het Rijkstextielbureau in te dienen, onder opgave van hun voorraden van deze artikelen. (E. V. 20/3/42, pag. 374).

Organisatie bedrijfsleven. Mededeelingen inzake de zittingsperiode van voorzitters der bedrijfs- en vakgroepen in de hoofdgroep industrie.

Besluit tot liquidatie van alle stands- en vakorganisaties van ondernemers in detailhandel, ambacht en kleine nijverheid, inclusief verenigingen, federaties en organen van samenwerking van deze organisaties, behalve haar afdelingen en instellingen, welke in economischen zin een bedrijf uitoefenen (bijv. in- of verkoopsverenigingen).

Instelling van de bedrijfspgroep detailhandel en de vakgroep groothandel in textielgoederen. (E. V. 20/3/42, pag. 376; 27/3/42, pag. 407; Stct. No. 52).

Prijisregelingen. Nadere prijsvoorschriften met betrekking tot het weder toestaan van het doorberekenen in de prijzen van molestpremiën bij goederenvervoer betaald, de mogelijkheid van een tijdelijke verhooging wegens ijsbezwaren met 25 pCt. van de tarieven binnenvaart, vaststelling van prijzen voor de zgn. veenverhuring, prijzen voor denne- en sparre-appels als aanmaakmateriaal, telersprijzen voor potaardappelen, prijzen bij den verkoop door producenten aan den groothandel van weipasta, uitgebreide aanvullingen en wijzigingen in de prijsregeling voor consumptiemelk en melkproducten; vaststelling van prijzen voor mat- en stucadoorsriet bij verkoop door telers-bewerkeren. (E. V. 20/3/42, pag. 366 t/m 372; Stct. Nos. 51 en 53).

Nadere prijsvoorschriften met betrekking tot de prijzen van gedroogde oranjeschillen en van tomatenpurée, alsmede inzake de doorberekening van de hoogere suikerprijzen. (E. V. 27/3/42, pag. 403; Stct. No. 57).

Verfgrondstoffen. Nadere voorschriften inzake den handel in inkt en phtaalzuuranhydride. (E. V. 27/3/42, pag. 405; Stct. No. 40).

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Draincerbuizen. Regeling van de distributie van draincerbuizen met toebehooren voor den land- en tuinbouw en de veehouderij. (E. V. 20/3/42, pag. 373).

Hennep teelt. De teelt van hennep mag slechts met vergunning plaats vinden, welke vergunningen, in verband met de beperkte oppervlakte voor deze teelt beschikbaar, thans reeds uitgeput zijn. (E. V. 20/3/42, pag. 373).

Landbouwtractoren. Regeling van den ombouw van landbouwtractoren met gasgeneratoren. (E. V. 13/3/42, pag. 332).

Pacht. Regeling van gras- en hooiverkoopingen in Drente, in verband met de uitvoering van het Pachtbesluit. (E. V. 13/3/42, pag. 333; Stct. No. 47).

Pluimveehouderij. Regeling van den opfok door fokkers en houders van vermeerderingsbedrijven en den aankoop door landbouwers-pluimveehouders van een zeer beperkt aantal jonge hennen en eenden, zulks enkel ter vervanging van overjarige dieren. (E. V. 20/3/42, pag. 374).

Vee en vleeschwaren. Afkondiging van het Destructiebesluit 1942, waarbij de destructie van vee, vleesch en vleeschwaren wordt geregeld. (E. V. 13/3/42, pag. 333; 20/3/42, pag. 374; Stct. Nos. 48 en 53).

GELD-, CREDIET- EN BANKWEZEN EN BELASTINGEN.

Deviezenverkeer. Publicatie van deviezenbekendmaking 1/1942, waarin het beschikken over rekeningen van niet-ingezetenen nader wordt geregeld, en waarbij tevens deviezenbekendmaking 13/1940 wordt ingetrokken. (E. V. 20/3/42, pag. 366; Stct. No. 52).

VERKEER.

Autoverkeer. Nadere regeling, met ingang van 1 April, van de distribueering van motorbrandstof voor het autoverkeer, waarbij het bijhouden van een zgn. rittenboek verplicht wordt gesteld. (E. V. 27/3/42, pag. 404).

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 7 April 1942.

Activa.	
Binnenl. Wissels, Promessen, enz.	(Hfdbank. f 222.800.000 Bijbank. „ 12.081 Agentsch. „ 900
Papier op het Buitenland	f 880.351.020
Af: Verkocht maar voor de Bank nog niet afgevoerd	—
Beleeningen incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand	(Hfdbank. f 155.291.123 1) Bijbank. „ 1.691.571 Agentsch. „ 20.778.619
	f 177.761.313
Op Effecten enz.	f 177.569.213 1)
Op Goederen en Ceelen	192.100
	f 177.761.313 1)
Voorschotten aan het Rijk	15.000.000
Munt en muntmateriaal:	
Gouden = munt en gouden muntmateriaal	f 958.288.564
Zilveren munt, enz.	7.946.423
	f 966.234.987
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	53.504.337
Gebouwen en meubelen der Bank	4.000.000
Diverse rekeningen	147.679.143
	f 2.467.343.781
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000
Reservefondsen	5.368.354
Bijzondere reserves	16.583.835
Pensioenfondsen	11.732.423
Bankbiljetten in omloop	2.227.608.120
Bankkassagnatiën in omloop	21.908
Rek.-Courant f Van het Rijk saldo's Van anderen	f 177.424.456
Diverse rekeningen	8.604.685
	f 2.467.343.781
Beschikbaar Dekkingsaldo	f 930.055.475
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de bank gerechtigd is	232.512.868
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de bank ondergebracht	220.000.000

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Gouden munt en muntmater.	Circulatie	Andere opeitsch. schulden	Beschikb. dekkings-saldo	Dekkings-perc.
8 April '42	958.289	2.227.608	177.446	930.055	40+
30 Mrt. '42	1.026.128	2.217.443	294.518	1.218.188	41
23 „ '42	1.026.135	2.182.661	257.350	61.288	42,3
6 Mei '40	1.160.282	1.158.613	255.183	607.042	83
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-prom. rechtstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (a.c.l.)
8 April '42	222.813	220.000	177.761	880.351	147.679
30 Mrt. '42	1.281	—	194.455	1.127.713	157.725
23 „ '42	81	—	146.278	1.123.493	139.437
6 Mei '40	9.853	—	217.726	750	140.648

Verantwoordelijk voor den geheelen inhoud: Drs. M. F. J. Cöol, Hillegersberg; Uitgever tevens drukker: H. A. M. Roelants, Schiedam, K 2193.

Alfabetische Index Overheidsmaatregelen op Economisch gebied

(Zie voor den alfabetischen index Overheidsmaatregelen in 1941 het Jaarregister 1941, laatste bladzijde.)

	Blz.		Blz.
Aardappelen	33, 47	Olieën en vetten	102
Aardolieproducten	102	Omzetbelasting	59, 102
Accijns	33	Oorlogsschade	123
Afval	167	Organisatie Bedrijfsleven	47, 102, 113, 123, 167
Arbeidsvoorwaarden	113	Pacht	67, 102, 123, 167
Bank- en Creditwezen	33	Papier	58, 102
Bedrijfsvorm	59	Pelsterijen	58
Bedrijfsorganisatie Vee en Vleesch	59	Pensionbedrijven	58
Belastingen	33, 59	Pluimveehouderij	167
Bindtouw	33	Postverkeer	59
Binnenscheepvaart	59, 156	Prijsregeling	47, 58, 75, 101, 113, 123, 155, 167
Bloemkweekerij	155, 167	Radio	47
Bouwnijverheid	47, 58, 113	Registratierechten	59
Buitenlandsche Handel	47, 59, 75, 101, 113, 155	Restaurants	75
Chemische Industrie	58	Rijwielen	47, 123
Deviezenverkeer	33, 59, 167	Rubber	113, 123
Diamant	113	Slachtvee	33, 59, 67
Dividendbeperving	59	Smeerolie	102
Drankwet	58	Spaar- en betaalzegelkasbedrijf	102
Electrotechnische Industrie	58	Spertijden Kleinbedrijf	75, 123
Fruut	59	Surrogaten	155
Garnalen	123	Tabak	47, 58, 113
Gevogelte	47	Textiel	102
Grasland	33, 67, 85, 155	Tweelandenorganisaties	59
Grafische Industrie	58, 75	Tuinbouw	33, 59, 102
Groenten	33, 155	Turf	59
Kaas	75	Uien	33
Kamers van Koophandel	47	Varkens	59
Kantoor machines	167	Vee	67, 167
Kapok	101, 167	Veenproducten	113
Keramische Industrie	58	Veevoeder	47, 102
Kunstmest	59	Verf en -grondstoffen	102, 167
Kweekerij	59	Vervoerswezen	59, 102, 167
Landbouw	33, 47, 59, 67, 75, 85, 93, 102, 155	Vestigingswezen	102
Landstand, Nederlandsche	33, 102	Visscherij	33, 47, 59, 102, 123
Leeningfonds 1940	102	Vlas	59, 75
Meel en -producten	101	Vleesch	59, 167
Melk en -producten	33	Voedselvoorziening	33, 47, 59, 75, 123, 155
Merkengeld	113	Wijnbelasting	33
Metalen	47, 58, 75, 155	Zaden	47, 59, 102, 123, 156, 167
Motorbrandstof	58, 167		
Nationale Plan	101		
Nicotine	102		

MAANDCIJFERS.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSCHE GROOTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSCHE BEDRIJF DER NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen gulden)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	31 Jan. 1942	28 Febr. 1942	31 Jan. 1942	28 Febr. 1942
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleeningen	65	72	83	89
Ned. schatkistpapier	830	867	975	1017
	895	939	1058	1106
Ander overheidspapier	18	17	18	18
Wissels	1	1	1	3
Bankiers in binnen- en buitenland	65	66	88	88
Prolong. en voorsch. op effecten	51	44	68	59
	135	128	175	168
Debiteuren	157	148	199	191
Effecten en syndicaten	30	25	40	34
Deelnemingen (incl. voorschotten)	11	11	23	23
	198	184	262	248
Gebouwen	14	15	18	19
Diverse reken. (incl. overl. posten)	1	—	1	—
Belegde bestemmingsreserven	2	2	2	2
Effecten leendepôt	13	13	13	13
	1258	1281	1529	1556
Passiva:				
Crediteuren	897	919	1090	1115
Wissels	—	—	—	—
Deposito's op termijn	71	77	92	98
Kassiers en genom. daggeldleeningen	—	—	—	—
Diverse rekeningen	36	29	42	35
Bestemmingsreserven	2	2	2	2
Effecten leendepôt	13	13	13	13
	1019	1040	1239	1263
Aandeelenkapitaal	170	170	210	210
Reserve	69	71	80	83
	1258	1281	1529	1556

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	23 Maart 1942	31 Maart 1942
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	f 1.017.908,24	f 124.699.034,26
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	745.347,33	1.883.092,06
Voorschotten op ult. Febr. 1942 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. bel. aand. in de hoofdsom der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	13.114.080,34	13.114.080,34
Voorschotten aan Ned.-Indië ¹⁾	189.070.738,25	189.112.479,16
Idem voor Suriname ¹⁾	7.750.865,66	7.750.865,66
Idem aan Curaçao ¹⁾	280.283,23	320.115,23
Kasvord. wegens creditverstreking a. h. buitenland	50.033.951,67	49.846.475,16
Daggeldleeningen tegen onderpand	—	—
Saldo der postrek. van Rijks-comptabelen	120.905.888,22	95.030.320,37
Vordering op het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	—	—
Vordering op andere Staatsbedr. en instellingen ¹⁾	53.689.282,08	53.386.991,96
Verplichtingen		
Voorschot door de Ned. Bank ingevolge art. 16 van haar octrooi verstrekt	f —	f —
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Ned. Gemeenten	110.106.000,—	110.106.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	1.773.500.000,— ²⁾	1.939.800.000,— ²⁾
Schatkistpromessen in omloop	—	—
Daggeldleeningen	118.803.678,50	119.844.109,50
Zilverbons in omloop	—	—
Schuld op ultimo Febr. 1942 aan de gem. weg. d. a. h. uit te keeren hoofds. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op de bel. en op de vermogensbelasting	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	1.961.982,31	728.542,21
Id. aan het Staatsbedr. der P. T. en T. ¹⁾	275.154.490,66	246.496.721,02
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾	18.180.670,34	18.130.670,34
Id. aan div. instellingen ¹⁾	361.186.637,36	362.631.155,08

¹⁾ In rekg. crt. met 's Rijks Schatkist. ²⁾ Rechtstreeks bij de Nederl. Bank geplaatst nihil.